

Kıbrıs Türk halkı, Türk milletinin ayrılmaz,
kopmaz bir parçasıdır.

Rauf DENKTAŞ
KKTC Kurucu Cumhurbaşkanı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 40. Yılı Anısına

Fetihten Günümüze

FOTOĞRAFLARLA KIBRIS TÜRKLÜĞÜ

Türk Eğitim-Sen
Ankara 2023

FOTOĞRAFLARLA KIBRIS TÜRKLÜĞÜ

ISBN: 978-605-73776-7-8

Editör

Prof. Dr. Yılmaz YEŞİL

Yazar

Prof. Dr. Yılmaz YEŞİL
Prof. Dr. Seyfullah YILDIRIM

Tarih Danışmanı

Doç. Dr. Ali Osman AKALAN

Grafik Tasarım

Merve TURGUT

Fotoğraf Seçkisine Katkı Sunanlar

Altay SAYIL *(Fotoğraf Sanatçısı)*

Fatma ARŞEHİT SOYKAN *(KKTC Ankara Büyükelçiliği Baş Konsolosu)*

KKTC Enformasyon Bakanlığı

Gökhan ŞENGÖR *(Fotoğraf Sanatçısı)*

Güler FEDAİ *(Türksoy KKTC Temsilcisi)*

Kadir KABA *(Fotoğraf Sanatçısı)*

Mehmet GÖKYİĞİT *(Fotoğraf Sanatçısı)*

Talat ÜRER *(Yazar-Şair)*

Takdim

Bu yıl, Kıbrıs Türkü'nün yüzyıldan fazladır süregelen varoluş mücadelesinin taçlanması olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanının 40. Yılını kutluyoruz.

Orta Asya'dan başlayıp Kıbrıs adasında süregelen Kıbrıs Türkü'nün tarih macerası, diğer Türk topluluklarından hem ayrı düşen hem de onlarla paralel giden yanlara sahiptir. Akdeniz'in en kritik noktalarından birinde yer alan Kıbrıs adasındaki Türk varlığı bu açıdan daha derinden incelenmeli, daha fazla yayın ve araştırmayla gerçeklere dayanan, bilimsel bir perspektif ile ele alınmalıdır.

Tüm bu çalışmaların, genç kuşaklara erken yaşlarda aktarılabilmesi ise eğitimcilerimize düşen ulvi ve kutsal bir görev kabul edilmelidir. Tarihimizin kolay anlaşılabilir, görsel materyaller ile desteklenerek ilgilenenlere sunulması hem davamızın haklılığını anlatmakta hem de gençlerimizin daha erken yaşlarda Kıbrıs gerçeğini anlamalarında büyük bir görev görecektir.

Türk Eğitim Sen'in hazırladığı Çocuklar İçin Kıbrıs Türk Tarihi ve Fotoğraflarla Kıbrıs Türklüğü isimli eserler, bu görevi ciddiyet ve başarı ile yerine getiriyorlar.

Böylesine faydalı bir eserin ortaya çıkmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, okuyuculara keyifli bir okuma dilerim.

Ersin TATAR
KKTC Cumhurbaşkanı

Sunuş

Yeryüzündeki bütün büyük milletler gibi Türk milleti için de tarihi vesikalar milli hafıza oluşturmanın bir aracıdır. Türk milletinin köklerini ve tarihini aydınlatma açısından kritik bir role sahip olarak geçmişten geleceğe aktarılan unsurlar Türklerin farklı coğrafyalarda kurdukları devletlerin tarihini ve devletlerin çevreleri ile mücadele ve etkileşimlerini açıklar. Türklerin binlerce yıl süren zengin geçmişini dökümlemek ve anlamak için bir anahtar görevi görmenin yanı sıra kimliğinin ve kültürel mirasının korunması için tarihi vesikaların değerlendirilmesi, incelenmesi ve korunması büyük önem taşır. Türklerin tarih boyunca karşılaştığı zorluklar, başarılar, kahramanlık hikâyeleri ve kültürel gelenekler gibi önemli unsurları içeren eserler milli hafızayı besler. Milli hafıza; milleti bir arada tutan, milli kimlik oluşturan önemli bir unsur olduğundan, tarihi vesikalar milletin birliğini ve kimliğini güçlendirmeye yardımcı olur.

Bunun yanında devletlerin devamlılığı, onu oluşturan milletlerin yani insan unsurunun devamlılığına bağlıdır. Devletler şekil ve isim değiştirseler de onu var eden millet değişmediği sürece toplumlar kendi dünya yorumlarını yeni devletlere aktarma kabiliyetine haizdir. Bu durumun gerçekleşmesinin yegâne yolu millete ait olan kültür unsurlarının, tarihi vesikaların aktarılarak yeni nesillere ulaştırılmasıdır. Tarihi vesikalar başta olmak toplumun bütün kültür unsurları gelecek nesillere aktarılması zorunlu bir miras işlevi olarak görülmelidir. Türk milletinin tarih ve kültür birikimini, geçmişini ve kimliğini gelecek kuşaklara taşımak yeni neslin mensup olduğu ulusun; tarihi, kültürel değerleri ve mirası hakkında bilgi sahibi olmalarını, bu mirası korumalarını sağlar. Başka bir bakış açısıyla, Türk milletinin sürekli bir şekilde geçmişine bağlılığını, tarihine duyduğu önemi yansıtmasının yanında her neslin kendisinden sonra gelecek kuşaklar için bir nevi vazifedir.

Milletin geçmişini kültürünü anlatan tarihi vesikaların yanında yaşanmışlıkları ilk ağızdan anlatan sözlü tarih de son derece önemlidir. Toplumun muhayyilesinde yaşayan önemli hadiselerin dönemdaşı veya aktaranı tarafından çevresine yayılması ile hayat bulmaktadır. Türk milleti tarih sahnesine çıktığı günden beri "Tarih yapmaktan tarih yazmaya" yeterince zaman ayıramamıştır. Bundan yüzlerce yıl önce bu durum milletlerin bekalarını tehdit etmez iken günümüzde kara propaganda, kültürel kuşatma, yanlış bilginin çeşitli kitle iletişim araçları ile yoğun olarak verilmesi neticesinde taş gibi katı gerçeklerin dahi kaybolmasına mahal vermektedir. Aynı durum çok değil 60-70 yıl önce Kuzey Kıbrıs Türklüğünün vermiş olduğu ahlak, onur, gurur ve şahsiyet ile bezenmiş var olma mücadelesinde de kendini göstermektedir. 15 Kasım 2023 itibari ile 40. kuruluş yıl dönümünü kutlayacağımız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluş öncesi süreci, Türk milletinin kahramanca mücadelesi, uğradığı zulümler ve maruz kaldığı çifte standardı çağımızın kurallarına göre bir kez daha hatırlatmak milli bir vazife olarak yerleşmelidir. Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılını kutladığımız bu günde nerden nasıl geldiğimizi bilmek, gelecek nesillere aktarmak, geçmişten ders alarak devletlerimizin bekası için hem uyanık olmak hem de zor günler için kendimizi milli bilinçle beslemek her Türkün asli görevidir.

Türk Eğitim Sen Genel Merkezi olarak ana ilkemizi "kökü mazide olan bir atiyiz" olarak ifade edebiliriz. Türk Eğitim Sen ve Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği bu bilinçle hareket eden bir ortak akıl tarafından kurulmuştur. Bu aklı yaşatmanın aktarmanın yolu da ancak bizi biz yapan değerlerimizi korumak ve yaşatmak ile mümkün olacaktır. Fotoğraflarla Kıbrıs Türklüğü kitabı bu felsefenin bir ürünü olarak doğmuştur. Cansız hatıra olarak niteleyebileceğimiz fotoğraflar eşliğinde 1570'den günümüze kadar Kıbrıs Türklüğünün serencamı farklı bir terkiple gözler önüne serilecektir. Gelecek nesillere de kültür aktarımında önemli bir köprü olacak bu eserin hayırlı olmasını yüce Allah'tan niyaz ederim.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yol gösteren tavrı ile bizleri destekleyen Sayın Genel Başkanımız Talip Geylan'ın şahsında Genel Merkez Yönetim Kurulu'na, teşkilatlarımıza ve üyelerimize ayrı ayrı şükranlarımı sunarım. Eserin vücut bulmasında kıymetli çalışmaları ve fikirleri ile katkı sunan araştırmacılara, diplomatlara, fotoğraf sanatçılarımıza ve yüreği Türklük ateşi ile yanıp tutuşan soydaşlarımıza teşekkür ederim.

Cengiz KOCAKAPLAN
Türk Eğitim Sen
Genel Başkan Yardımcısı

Söz Başı

Milletlerin tarih sahnesindeki var oluş süreçleri incelendiğinde zamanın ruhuna göre farklı hamlelerin yapılmasına, çeşitli bedellerin ödenmesi koşulu ile kazanılan şan ve mükâfatlara rastlanmaktadır. Türk milleti ise insanlık tarihi kadar köklü geçmişinde; çağdaşı ve takipçisi olan milletler tarafından gıpta ile bahsedilen başarılar elde etmiş olmanın yanında; eşine az rastlanacak düzeyde büyük fedakârlıklar yapmış, binlerce ferdinin kanlarıyla vatan topraklarını sulamak zorunda kalmıştır. Ancak necip Türk milleti tarihin hiçbir döneminde zulümle anılmamış; asaletinin, adaletinin ve kudretinin, yanında ağırbaşlılığı, mazlumluğu ile tanınmıştır.

Türkler zulüm gören milletler tarafından genellikle hep bir kurtarıcı olarak görülmüş, kendilerine zulüm edenler karşısında sığınılacak bir liman olarak dünya milletlerinin zihinlerinde yer edinmiştir. Bu durumun bir benzeri 16. yüzyılın başında bir kez daha cereyan etmiştir. Mısırlılar, Hititler, Persler, Büyük İskender, Romalılar, Bizanslılar, Cenevizliler, ve Memlûklüler tarafından yönetilen Kıbrıs adası Venedikliler tarafından idare olunurken Katolik Venediklilerin yerli Ortodoks Rumlarına zulüm ve baskı yapmaları üzerine adanın yerli halklarının Türkleri daveti üzerine adaya gelmişlerdir. Ortodoksların Başpiskoposu'nun sürgün edilmesi üzerine Başpiskopos, İçel beyi aracılığıyla Sultan II. Selim'e adanın fethedilmesi ile ancak huzur bulacaklarını belirterek yardım talep etmiştir. Nihayet 1570-71 yılları arasında Türkler 50 bin şehit vererek adayı fethetmiş ve Kıbrıs adasına adaleti ve huzuru getirmişlerdir. Adaya; Karaman, Mersin, Yozgat, Alanya ve Antalya çevresi başta olmak üzere Anadolu'dan 1689 Türk ailesi iskân edilmiştir. Bu durum 20. yüzyılın başına kadar sürmüş, adanın İngilizler tarafından yönetilmesi sürecinden itibaren Kıbrıs adasında huzursuzluk baş göstermeye başlamıştır.

Yunanistan'ın kışkırtması sonucu adadaki Rumlar "Megali İdea" paralelinde "Enosis" hayalinin peşine düşerek Türkleri huzursuz etmekle başlayan, planlı katliamlarla devam eden, soykırım suçuna dâhil edilebilecek canilikler ile arşa çıkan barbarlıklarla Türk milletini yok etmeye çalışmışlardır. Ardından Ankritas Planını devreye sokarak adanın öncelikle Rumlar tarafından tamamen kontrolünü sağlayarak Yunanistan'a bağlama emellerinden hiç vazgeçmemişlerdir. Federal devletin başkanı Makarios tarafından küstahça dile getirilen "Türklerin Akdeniz sıcağında tereyağı gibi erimesini bekliyorum." cümlesi ile de Türk milletinin adadan sökülüp atılmak istendiği de en üst perdeden dile getirilmiştir. 1963 yılının aralık ayının sonlarında bütün dünya yeni umutlarla yeni bir yıla girmeye hazırlanırken, Kıbrıs Türkleri katliamlarla yerinden yurdundan edilme ile masum kadınların, çocukların, yaşlıların ve tek derdi emeği ile kazandığı helal rızkını huzurlu ve mutlu bir şekilde hanesinde ailesi ile paylaşmak isteyen aile reislerinin katledilmesi ile mücadele etmektedir.

Durumun kontrolden çıkması üzerine Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Krallık'ın "Kuruluş, İttifak ve Garanti" adındaki üç anlaşmayı imzalaması ile bağımsızlığını kazanan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin garantörü olan devletler göreve davet edilmiştir. Fakat diğer iki devletin sessiz kalması üzerine Kıbrıs Türklüğünün Lideri Dr. Fazıl Küçük ve Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu

Başkanı Rauf Denktaş Ankara'ya gidip dönemin yöneticileriyle durumu görüşmüştür. Bu görüşme neticesinde Türk Mukavemet Teşkilatı'nın kurulması ile "Bozkurt", "Ağrı" ve "Toros"un liderliğinde Kıbrıs Türkleri kendilerini EOKA militanı Rumların katliamlarından korumaya çalışlardır. Rumlar tarafından feshedilen Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bütün imkânlarının EOKA militanlarının elinde olması Yunanistan ve diğer devletlerin çeteci Rumlara açıktan ve örtülü desteği karşısında Kıbrıs Türklerinin imkânların sınırlı olması nedeniyle direnmeleri ve kendilerini korumaları oldukça güçtü. Tarihe "Kanlı Noel" olarak geçecek o kara gecede bütün dünyanın hatta Birleşmiş milletler askerlerinin dahi yanı başında çok büyük bir katliam yapılmıştır. O günlerin cansız tanığı günümüzün "Barbarlık Müzesi" olarak duran Tabip Binbaşı Dr. Nihat İlhan'ın üç çocuğu ve eşinin katledildiği bina hala o günü yaşatmaktadır.

1964 yılında Türk Silahlı kuvvetleri ada Türklüğüne sahip çıkmak amacıyla EOKA militanları üzerinde uyarı uçuşu yapmış, Türk Pilotu Cengiz Topel Rumlar tarafından işkencelerle şehit edilmiştir. Bütün bunların neticesinde 30.000 Kıbrıs Türkü 103 köyü terk etmek zorunda kalmıştır. Kıbrıs Türk nüfusu ada yüzölçümünün %3'üne tekabül eden, adada denize çıkışı olmayan ve sürekli kuşatma altında tutulan küçük bölgelere sığınmıştır. Rum radyoları, Türklerin çaresizliği ile adeta dalga geçerek "Bekledim de gelmedin hiç beni sevmedin" şarkısını sürekli çalarken Kıbrıs Türkülüğü'nün sesi Bayrak radyosu ise "Bir gece ansızın gelebilirim" şarkısı ile cevap vererek Türk milletinin umudunu diri tutmaya çalışmıştır.

Türk hükümeti diplomatik yollardan sorunu çözmeye, sorumluları antlaşmalara uymaya davet ederken bir yandan gerekli hazırlıkları yapmış ve "Ayşe tatile çıksın" parolası ile 20 Temmuz 1974'de Kıbrıs Barış Harekatı'nı gerçekleştirmiştir. 1974 sonrası hem Türkiye hem Kıbrıs Türkleri egemen devletlerin çifte standardına maruz kalarak uzun yıllar ambargolar ile baş etmek zorunda kalmışlar ve ağır bedeller ödemiştir. Yunanistan ve Kıbrıslı ayrılıkçı Rumların Enosis planına karşı "Taksim" çıkışı ile umutlarının Türkiye olduğunu belirten Kıbrıs Türkleri nihayetinde kendi göbek bağlarını keserek "Toros"un liderliğinde devletlerini kurmuşlardır. Her ne kadar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye'nin sınırsız desteği ile izolasyonlarla baş etmek zorunda kalsa da katil sürüsü EOKA militanlarından canını, cananını, evladını, otağını, yurdunu kurtarmış ve kendi devletine sahip olabilmenin şükrü ile bütün zorlukları bir bir aşmaktadır.

29 Ekim 2023 itibari ile Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılını onurla kutladığımız bu güzel günlerin ardından 2023 bize başka bir önemli yıldönümünü de getirmiştir. 15 Kasım 2023 tarihi itibari ile 40. kuruluş yıl dönümünü kutlayacağımız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti geçmişten günümüze Türk milletinin "Mazluma Yunus, Zalime Yavuz" olmasının müstesna örneklerinden birsi olarak karşımızda durmaktadır. Kurmuş oldukları Türk Mukavemet Teşkilatı ve Kıbrıs Türkleri hiçbir Rum'un canını yakmamış, hiçbir sivil yerleşim yerine saldırmamış, kısıtlı imkânlarına rağmen yürek ve inançları ile devleşen "mücahitleri" ile kendilerini savunmaya çalışmıştır. Elinizdeki bu eser "unutmanın tükenmek olduğu" şiarı ile yola çıkılarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hem Kıbrıs adasında hem de ada dışında hangi bedeller ödenerek kurulduğunun cansız hatıralar eşliğinde anlatılmasını amaçlayan bir fotoğraf belgesel hüviyetindedir. Eser, adalet tesis etmek için gelen bir milletin nasıl bir imha operasyonuna tabi tutulduğunu anlatmak, sistematik bir propaganda ile Türk milletini yıpratmaya çalışanlara bir cevap vermek amacıyla hazırlanmıştır. Bunun yanında Türk milletinin sabırla bazı olayları takip etmesinin acizlik olarak algılanmaması gerçeğini vurgularken, zor zamanlarda nasıl kendi kaderini tayin edebileceğini göstermeyi de hedeflemiştir.

Türk Eğitim Sen ve UAESEB olarak her durum ve şartta Türk milletinden yana Türk milleti için çalışmayı şiar edindik. Sendikal faaliyet alanımız eğitim olduğu için, bizler nesil yetiştirmekle görevliyiz. Arzu ettiğimiz, hayal ettiğimiz Türk milletine layık nesillerin yetişmesi için de her türlü fedakârlığı bütün eğitim çalışanları olarak yaptık, yapmaya devam edeceğiz. Bu günlere bu şuurlar geldik, inanıyor ve ant içiyoruz ki yerimizden bir adım geri adım atmadan daha iyi, daha ileri ve daha güzel yarınlar için çalışmaya devam edeceğiz.

Bu eserin hazırlanması sürecini titizlikle takip eden Genel Başkan Yardımcımız Cengiz Kocakaplan'ın şahsında hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan Türk Eğitim Sen Merkez Yönetim Kuruluna, teşkilatlarımıza ve üyelerimize şükranlarımı sunuyorum. Eserin hazırlanmasında görev alan çalışma ekibi ile esere destek olan fotoğraf sanatçılarına, araştırmacılara teşekkür ederken Kıbrıs Türklüğüne bütün uluslararası izolasyonlardan ari oldukları; hür ve kalkınmış olarak Türk Dünyası'nın müstesna bir devleti "Kıbrıs Cumhuriyeti" adıyla tanındığı aydınlık yarınlar diliyorum.

Talip GEYLAN
Türk Eğitim Sen ve
UAESEB Genel Başkanı

(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) 15 Kasım 1983'te kurulmasıyla Kıbrıs Türk halkının kendi kaderini tayin etme hakkı dünyaya duyuruldu.

Bu tarih,

40 yıl önce kurulan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin, Kıbrıs Türk halkının Ada'daki siyasi yaşamını devlet olgusuyla dünyaya ilan ettiği önemli bir dönüm noktası oldu.

Kıbrıs'ın Fethi 1570-1571

Kıbrıs 1570 Yılında başlayan bir mücadele ile 1571 yılında Venedikliler'den alınmış ve 307 yıl Osmanlı hâkimiyeti altında kalmıştır.

Kıbrıs'ın fethinde görev alan Pertev Paşa'nın Kapalı Maraş'ta bulunan türbesi 28 Nisan 2022'de ziyarete açıldı

Kıbrıs'ın Fethinde Görev Alan Magosa istihkâmları önünde şehit olan Kilis Emiri Canbulat Paşa'nın, Magosa Kalesi'nin güneydoğu ucunda bulunan Venedikliler'in mühimmat deposunu koruyan büyük yuvarlak burç onarılarak yapılan Türbesi

II. Selim tarafından 21 Eylül 1571 tarihinde Türklerin adaya yerleştirilmesini emreden ferman çıkarmış ve bu fermanın kopyaları Karaman, Mersin, Yozgat, Alanya ve Antalya kadılarına gönderilmiştir. Buna göre Anadolu'dan Türk iskânı başlamış ve süreçte 1689 Türk ailesi adaya yerleştirilmiştir.

Osmanlı Dönemi Kıbrıs Türkleri
(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

18. yüzyıl başlarına kadar Kıbrıs'taki Türk sayısı Rumlardan fazla olmuştur.
Türkler Sosyal hayatın her alanında kendi kültürlerine uygun yaşamaya devam etmişlerdir.
(Mehmet Gökyiğit Arşivi)

Türkler sosyal hayatın her alanı ile meşgul olmuşlardır.
(Kadir Kaba Arşivi)

(Kadir Kaba Arşivi)

İki taraf arasında sosyal ve kültürel yaşam hep farklı kalmış, Türkler ve Rumlar arasında evlenme görülmemiş, iki toplumun fertleri ortak ticari işletme kurma gibi davranışlara girmemişlerdir.

(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

Dönemin ikinci beylerbeyi Sinan Paşa, padişah II. Selim'e adanın topraklarının tarıma elverişli olduğunu ve bu nedenle adaya Türklerin bir an önce yerleştirilmesi gerektiğini söylemiş bunun üzerine adaya giden Türkler tarım ile uğraşmışlardır.

(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi, Kadir Kaba Arşivi)

Tarımla meşgul olan Türklerin elindeki toprak miktarı da Rumlarınkinden fazla olmuştur.
(Kadir Kaba Arşivi)

Türkler tarımın yanında ormancılık ve meyve yetiştiriciliği ile de uğraşmışlardır.
(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

Osmanlı Dönemi Türk tarihine tanıklık eden yapılardan en önemlisi Lala Mustafa Paşa Cami, orijinal ismi Aziz Nikolas Katedrali olan eski bir Katolik mabedidir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nin en büyük iki camisinden biridir. 1328'de katedral olarak açılmış ve 1571'de Osmanlı Devleti tarafından bölgenin ihtiyacını karşılamak için camiye çevrilmiştir. Kıbrıs Fatihi olarak anılan Lala Mustafa Paşa'nın adını almıştır.
(Mehmet Gökyiğit Arşivi)

Tarihe tanıklık eden yapılar.
(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

Tuz Gölü kenarında bulunan Hala Sultan Tekkesi Kıbrıs'ın en ünlü tekkesidir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde, özellikle 18. yüzyıldan itibaren padişah ve kıdemli devlet erkânı tarafından bakım ve onarımı üstlenilerek, eklenen yapılarla bir külliyeye dönüştürülmüş olup, tekke şeklinde anılmaya devam etmektedir.
(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

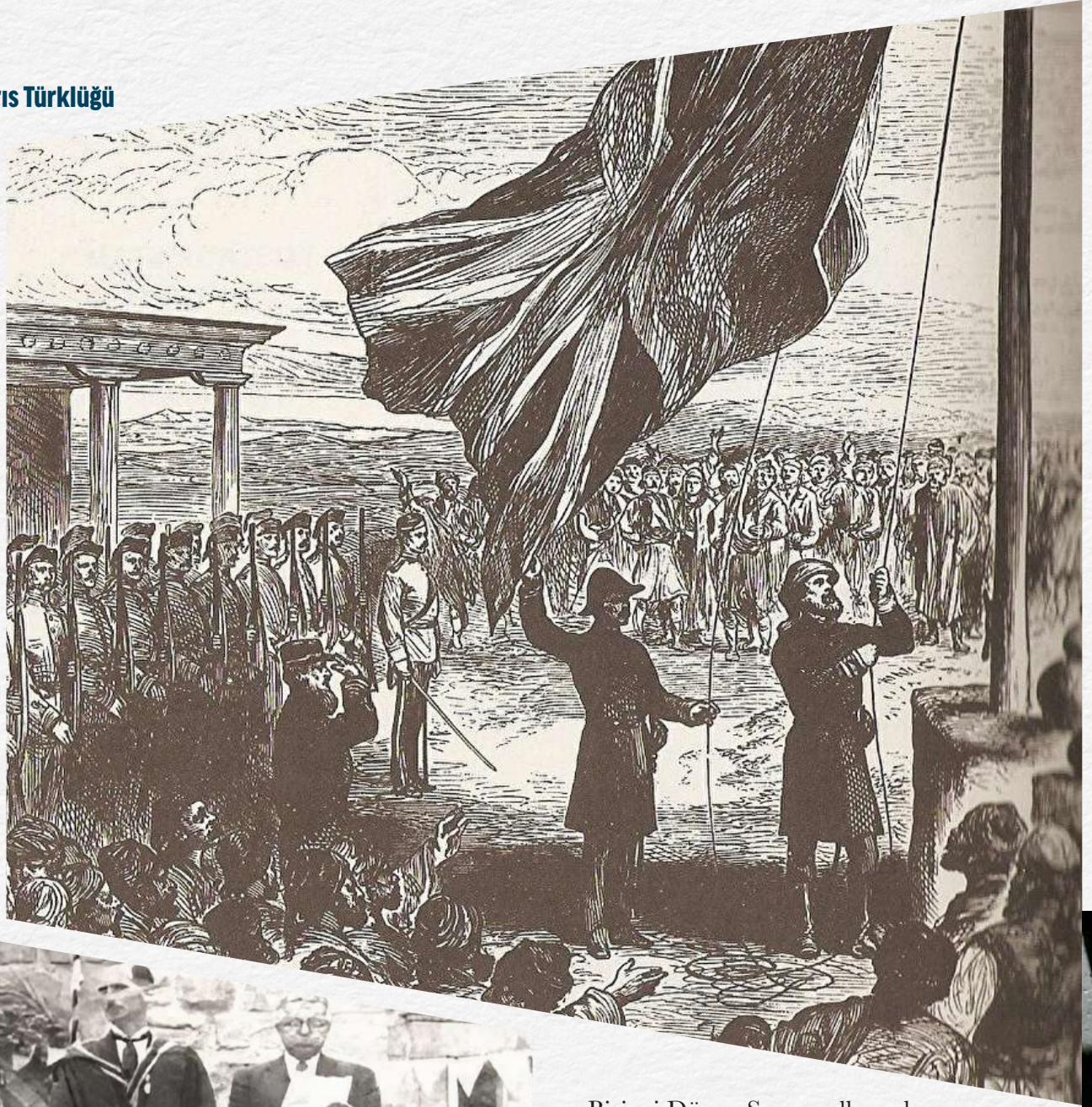

Lala Mustafa Paşa Camisinin avlusunda Ömer Efendi türbesi yer almaktadır.. Klasik Osmanlı türbe mimarisinin tipik örneklerindendir. Yanlarındaki sivri kemerleri ve türbeyi örten kubbesi dikkat çekicidir. Bu türbenin imam ve müderis olan İbrahim Efendi'ye ait olma olasılığı da değerlendirilmektedir.

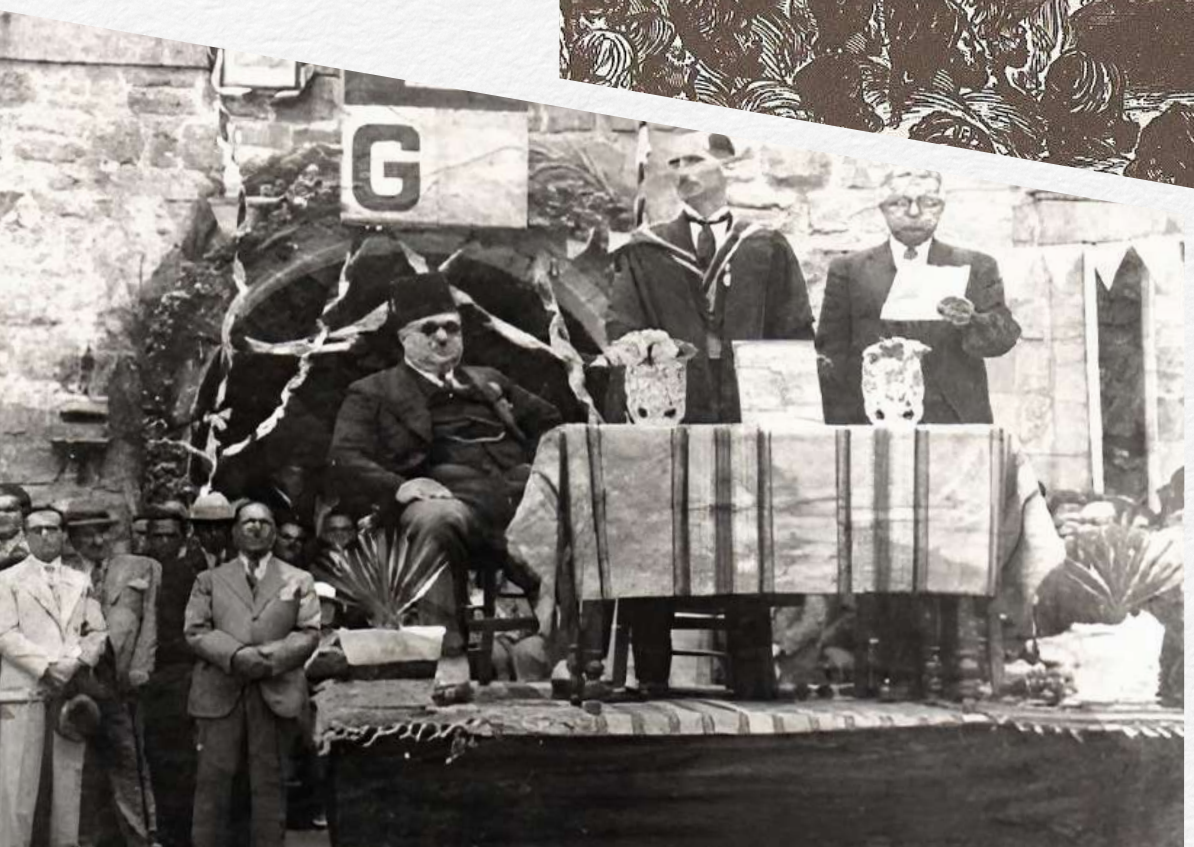

Tarihi Liman
(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

Kıbrıs'ın yönetimi 1878 yılında, hükümranlık hakkı Osmanlı İmparatorluğunda kalmak kaydıyla, İngiltere'ye devredilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı İmparatorluğu ile İngiltere'nin ayrı saflarda yer almasının da bir sonucu olarak, İngiltere 1914'te tek taraflı bir kararla adayı ilhak etmiştir. Türkiye Ada üzerindeki İngiliz egemenliğini Lozan Antlaşmasıyla 1923'te tanımıştır.

Ada İngiliz dönemi
(Altay Sayıl, Gökhan Şengör ve Mehmet Gökyiğit Arşivi)

İngiliz döneminde bir ticarethane.
(Kadir Kaba Arşivi)

İngiliz döneminde günlük hayat.
(Kadir Kaba Arşivi)

Kıbrıs Adası'nın İngiltere'ye bağlanmasına karşı çıkan dernek ve cemiyetler kurularak Türk bağımsızlığı ve özgürlüğü savunulmaya çalışılmıştır. Kurulan Hürriyet ve Terakki Kulübü bunlardan biridir. Hürriyet ve Terakki Kulübü üyeleri arasında Anadolu'dan Kıbrıs'a görevlendirilen öğretmenler de yer almıştır.

(Kadir Kaba Arşivi)

Adayı bekleyen Türk askerleri
(Kadir Kaba Arşivi)

1931'den itibaren Kıbrıslı Rumlar, Yunanistan ile birleşme taleplerini yoğunlaştırmışlardır. Kıbrıs'ın Yunanistan ile birleştirilerek, tamamen bir "Elen" adası haline getirilmesi şeklinde özetlenebilecek olan "ENOSİS" kampanyasına, İkinci Dünya Savaşından sonra hız verilmiştir.

III. Makarios asıl adı Mihail Hristodulu Muskos olan Kıbrıs Ortodoks Kilisesi Başpiskoposu ENOSİS planı dâhilinde Kıbrıs adasının Yunanistan ile birleşmesi için çalışmış ve Türklere yapılan zulmün öncüsü olmuştur. 1951 yılında Yunanistan, Kıbrıs konusunu ele almaya başlamış ve 1953 yılında ilhakı konusunda söz ederek ENOSİS talebinde bulunmaya başlamıştır.

(Yazar-Şair Talat Ürer Arşivi)

Yunanistan, 1954'te Kıbrıs sorununu Birleşmiş Milletlere götürme kararı almıştır. Yunanistan, pek çok gösteri düzenlemenin yanında 1954-1958 yılları arasında "self-determinasyon" amacıyla BM'ye yaptığı çeşitli başvurularda bir başarı sağlayamamıştır.

Bu arada Yunanistan'dan gelen Albay Grivas 1955 yılında EOKA terör örgütünü kurmuş ve Ada'daki şiddet eylemleri giderek artmıştır.

(Yazar-Şair Talat Ürer Arşivi)

Makarios ve Grivas birlikte pek çok Türkün zulüm görmesine sebep olmuştur.
(Yazar-Şair Talat Ürer Arşivi)

Foto M. Fevzi Lefkoşa

Yukarıdaki resimde, Avukat Bay Fadıl N. Korkut (28.11.948)Pazar günü saat 11 de mitingi açarken görülüyor

İstiklâl

KIBRIS TÜRK HALKI Kıbrıs Rumlarının Bugün Yapacağı Plebisiti Reddeder Ve Muhtariyet Ve ilhak Arzularını ŞİDDETLE PROTESTO EDER

Sovyet Delegesi

Pazar Günkü Muazzam Miting

Toplantıya Dip Baftan Dip Karpasa Kadar Yayılan Türk Köyleri Halkı iştirak etmiştir

Geçen Pazar, "11 Aralık 1949" Kıbrıs Türkü için en tarihî ve ebediyyen unutulmayacak muazzam bir gün olmuştur. Bu günde biz Kıbrıs Türkleri siyasi rüştümüzü miting için bir kelime ile "pek muvaffakiyetli olmuştur" demekle en yerinde bir ifade bulunmuş oluyoruz. Toplantıda hazır bulunamayan Adanın dört bir tarafındaki birçok cemiyet ve kulüblerden gelen telgraflar ise, Ada Türklüğünü her hangi bir tehlike anında tek bir gaye uğruna ve bir kalp olarak çarpmakta bulunduğunu açıkça belirtmiş bulunuyor.

(Devamı 4 üncü sayfada)

Tarihî Bir Günden Hatıralar

Foto Fevzi Akarsu

Yunanistana İlhak ve Muhtariyet istemiyoruz; Plebisit'i tel'in ederiz diye haykıran on binlerden bir görünüş.

Kıbrıs Türklüğü Enosis plepisiti reddettiklerini belirten eylemler yapmış, basın bildirileri okumuştur.
(Yazar-Şair Talat Ürer Arşivi)

Türk halkının duygularına tercüman olan Türk basını, adanın Birleşik Krallık'tan ayrılırsa Türkiye'ye bağlanması konusunda kampanya başlattı.
(Gökhan Şengör Arşivi)

İstanbul'da yapılan "Ya taksim, ya ölüm" mitingine 300 binin üzerinde insan katılmış, Türk milletinin büyük katılımı, ileride adaya çıkarma yapacak Türk hükümetinin önünü açmış, kamuoyunun desteğini arkalarına alınmasına imkân sağlamıştı.

Taksim, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 1974'teki Kıbrıs Harekâtı'ndan önce Kıbrıs'ın ve 1974'ten sonra Kıbrıs'ın kuzeyinin bir il olarak kaderinin Türkiye ile birlikte yazılmasının adıdır. 1955 yılında Türkiye'nin Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu olunca Türkiye artık resmen Kıbrıs'ta taksim politikası izlemeye başladı.

29 Ağustos 1955'te ABD ile Birleşik Krallık tarafından Türkiye ve Yunanistan, Londra'ya davet edildi. Yunanistan, Kıbrıs'a bağımsızlık verilmesini talep etti. Türkiye'nin tercihi ise mevcut statünün korunmasıydı ama eğer Birleşik Krallık adadan çekilirse Kıbrıs'ın Türkiye'ye verilmesini istedi.

Fazıl Küçük ve beraberindekiler 18 Nisan 1943 yılında Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu'nu kurdu. Daha sonra ise Küçük, KATAK'tan ayrılarak 23 Nisan 1944 tarihinde Kıbrıs Milli Türk Halk Partisi'ni kurdu. Kısa bir zaman içinde birçok yerleşim bölgesinde şubeler açmıştır.

1956-1958 yıllarında Kıbrıs Türktür Partisi Başkanı Fazıl Küçük liderliğinde Kıbrıs'ta ve Türkiye'de 50'ye yakın Ya Taksim Ya Ölüm mitingi düzenlendi. Türk kamuoyunda Taksim tezi desteklenmeye başladı.

Ancak Birleşik Krallık ile görüşmelerden sonuç alınamayınca Rumların Enosis tezi, Türklerin de Taksim tezi gerçekleşmemiştir.

1955-1958 döneminde Kıbrıslı Türkler 33 karma köyü terk etmek zorunda kalmışlardır. İngiltere bu durumda, 1956'da, sadece Rumların değil, aynı ölçüde Kıbrıslı Türklerinin de "self determinasyon" hakkı bulunduğunu ve bu çerçevede taksim talebinin de geçerli bir seçenek oluşturduğunu açıklamıştır.

Britanyalıların Kıbrıs Sözleşmesi sonrasında adayı kolonileştirmeleri ile halklar arası çatışmalar artış gösterdi. Bu tarihlerde taksim isteğinde bulunan Türkler ile ENOSİS isteyen Rumlar birbirleri ile çatışmaya başladı.

Kıbrıslılar tamamen öz belirtim *(self determinasyon)* hakkı istiyordu.

Türk Mukavemet Teşkilatı ya da Türk Direniş Örgütü (kısaca TMT), Kıbrıs Türk toplumunun Taksim hedefini gerçekleştirmek için faaliyet gösteren silahlı örgüttür. Kıbrıslı Rumların EOKA örgütüne karşı faaliyet göstermek üzere 1957'de kurulan TMT, 1958'de fiilî olarak faaliyet göstermeye başladı. Daha sonraları Millî Muhafiz Ordusu, Akritas örgütü ve EOKA-B ile mücadele etti. 1 Ağustos 1976 tarihinde Kıbrıs Türk Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'na dönüştürüldü. Üyelerine "mücahit" denmekteydi. Kıbrıs Harekâtı'nın başladığı 20 Temmuz 1974 tarihinde TMT üyesi 17.151 mücahit bulunuyordu.

(Gökhan Şengör Arşivi)

TMT YEMİNİ

Kıbrıs Türkünün yaşayış ve hürriyetine, canına, malına ve her türlü anane ve mukaddesatına, her nereden ve kimden olursa olsun vaki olacak tecavüzlere karşı koymak için kendimi Türk Milletine adadım.

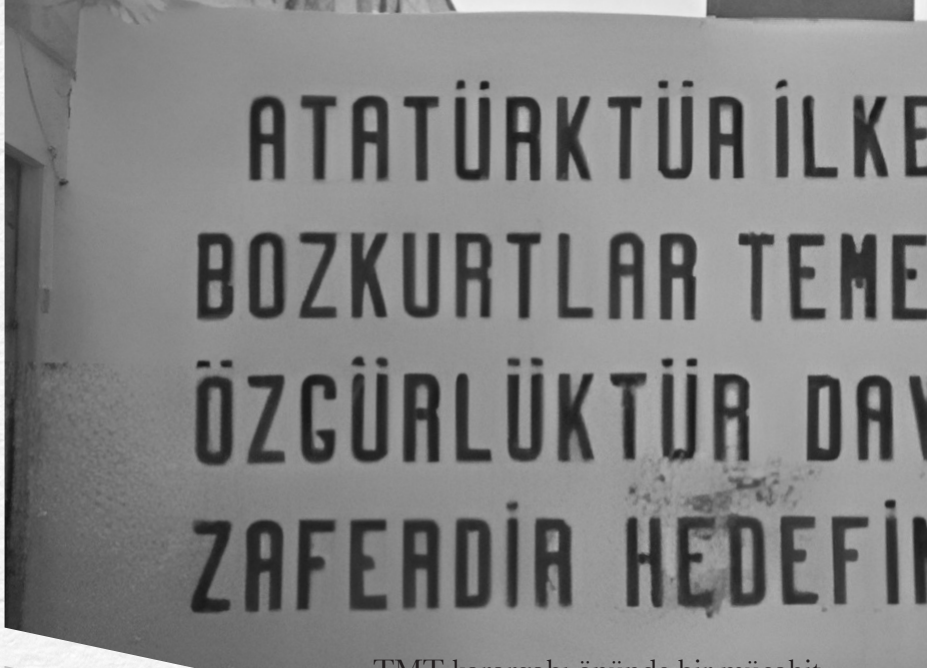
Ölüm dahi olsa verilen her vazifeyi yapacağım.

Bildiğim, gördüğüm, işittiğim ve bana emanet edilen her şeyi, canımdan aziz bilip, sonuna kadar muhafaza edeceğim.

Gördüklerimi, işittiklerimi, hissettiklerimi ve bana emanet edilenleri, hiç kimseye ifşa etmeyeceğim.

İfşaatın bir ihanet sayılacağını ve cezasının ölüm olacağını biliyorum.

Yukarıda sıralanan hususları harfiyen tatbik edeceğime, şerefim, namusum ve bütün mukaddesatım üzerine söz verir ant içerim.

TMT karargahı önünde bir mücahit

Babasıyla Nöbet Tutan Çocuk

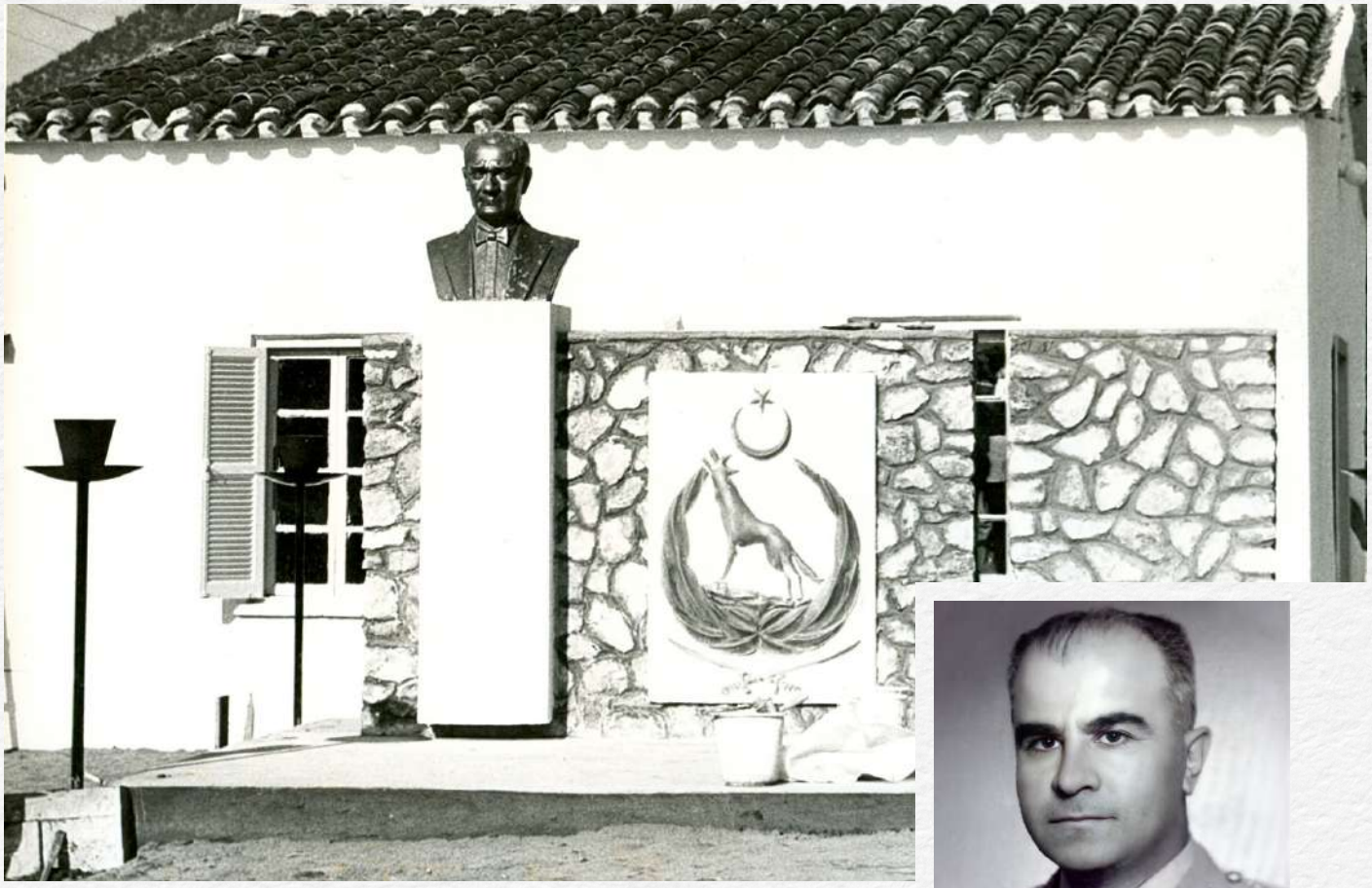
Türk kadını mücahitlerle birlikte vatan savunmasında

Denktaş TMT'de birlikte mücadele ettiği arkadaşları ile

Fotoğraf Kıbrıs Türk evladı büyükleri gibi cephede vatan nöbetinde

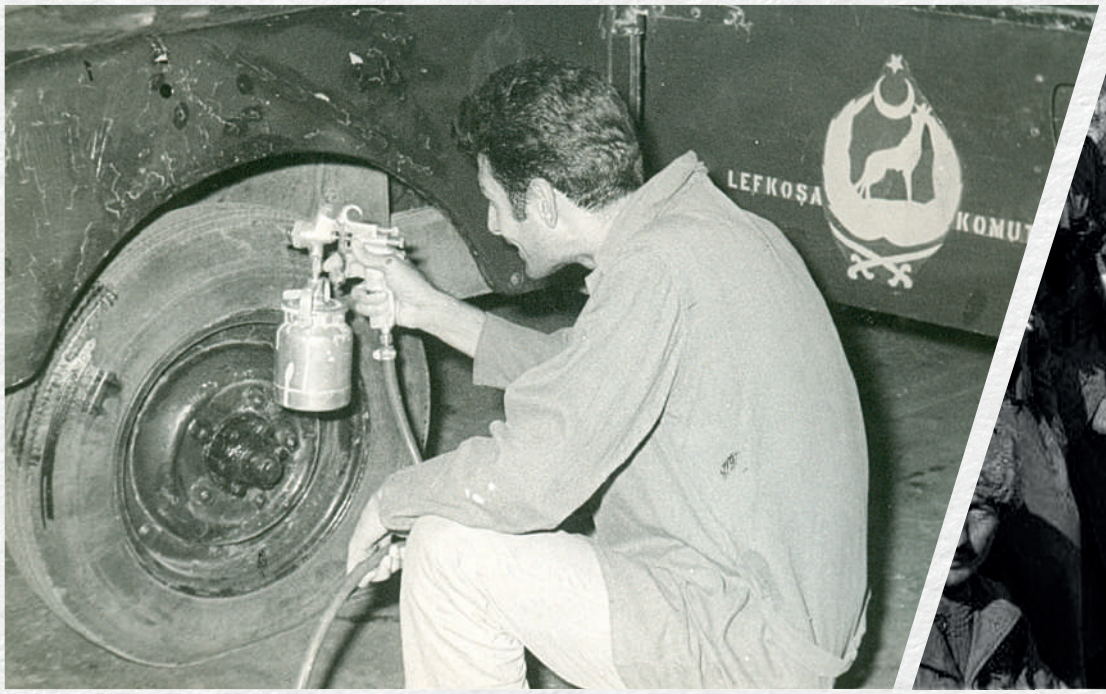

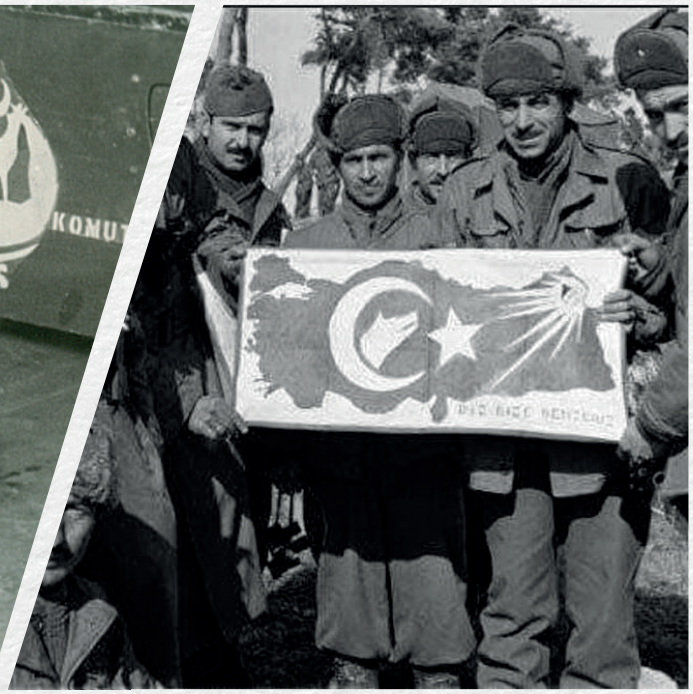
Türk Mukavemet Teşkilatı'nı kuran ve ilk başkanı olan Ali Rıza Vuruşkan ve TMT binası önünde Atatürk ve Bayraktarlık Amblemi
(Gökhan Şengör Arşivi)

TMT üyesi mücahitler 1974 sonrası kutlanan 20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı törenlerine katılmaktadır.
(Gökhan Şengör Arşivi)

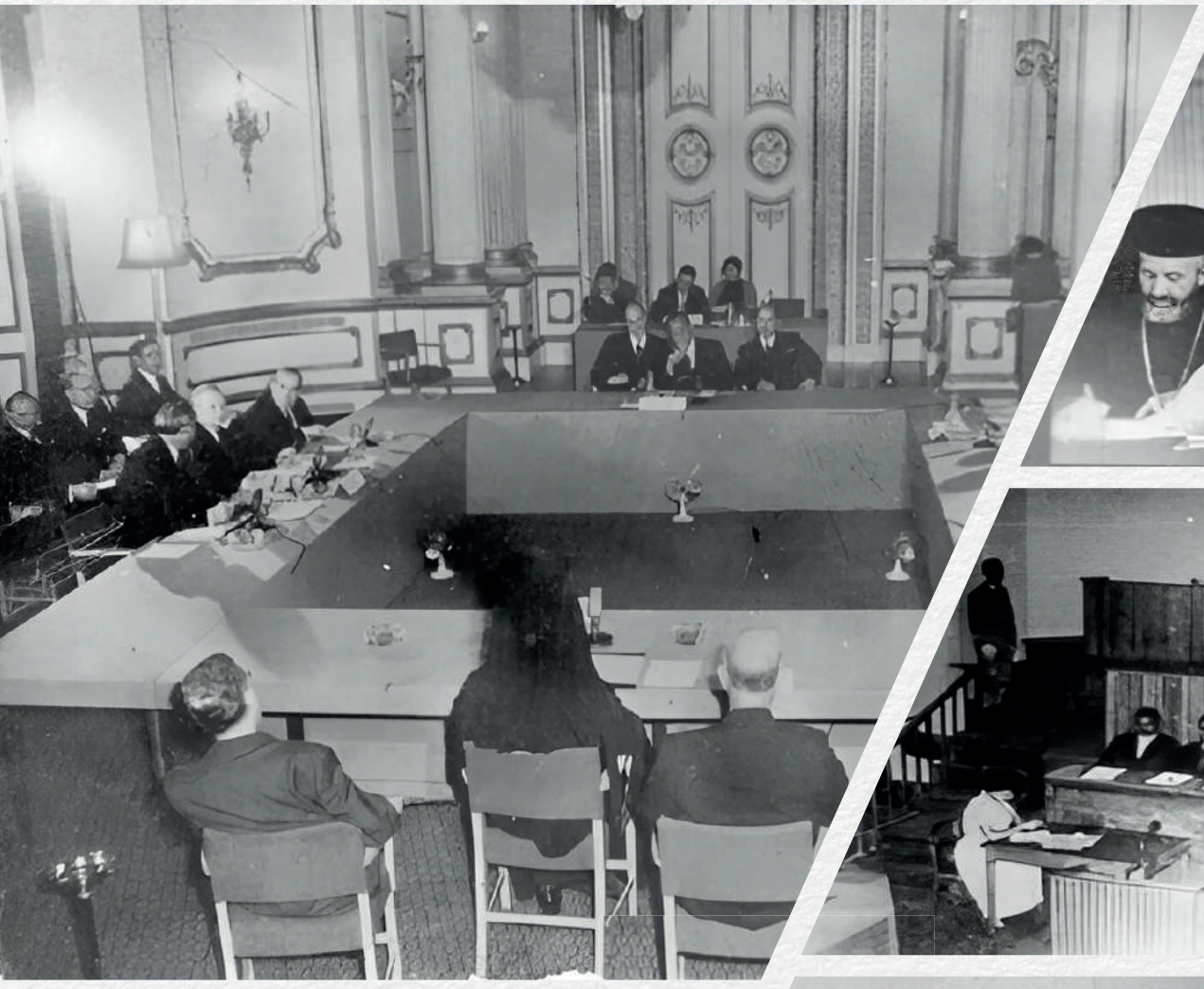

TMT üyesi mücahitler. Mücahitler arasında Kıbrıs Türkü bir kadının bulunması da Türk milletinin her bir ferdinin nasıl bir mücadele verdiğinin göstergesidir.

Britanyalılar, sorunu "Rum-Türk anlaşmazlığına" bağladı ve sonunda 16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs; Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Krallık'ın "Kuruluş, İttifak ve Garanti" adındaki 3 anlaşmayı imzalaması ile bağımsızlığını kazandı. *(Yazar Şair Talat Ürer Arşivi)*

Uzun yıllar Ada'da hâkimiyet süren İngiliz sömürge yönetiminden sonra Kıbrıs Türkleri ve Rumlar arasında yaşanan gerginlikleri sona erdirmek; Rumların Enosis, Türklerin ise Taksim ideolojisini ortadan kaldırmak ve tüm paydaşların çıkarlarına uygun bir ortam yaratma isteği sonucunda bağımsızlık fikri ortaya atılmıştır. Bu fikrin tartışılması ve İngiltere, Yunanistan, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri tarafından benimsenmesi sonucunda 11 Şubat 1959'da Zürih Anlaşması ve 19 Şubat 1959'da da Londra Anlaşması imzalanmıştır. İttifak ve Garanti Anlaşmaları ile iki uluslu yeni bir yönetime adım atılmıştır. Bu yeni oluşum Kıbrıs Cumhuriyeti olup resmî olarak 16 Ağustos 1960 tarihinde ilan edilmiştir.

(Yazar Şair Talat Ürer Arşivi)

Akritas Planı, 1963 senesinin başlarında Kıbrıs Cumhuriyeti Hükûmetinde çoğunluğa sahip Kıbrıs Rumlarının, Kıbrıs Türklerini yönetimde zayıflatarak daha sonra Kıbrıs Cumhuriyeti'ni Yunanistan ile birleştirmeyi amaçlayan plan olarak ifade edilebilmektedir. Enosis fikrinde olduğu gibi, Yunanistan ile Kıbrıs'ın birleşmesi 21 Nisan 1966 tarihinde ada üzerinde yayımlanan Patris adındaki gazetede de planın ayrıntıları ortaya çıktı. Hazırlayıcıları arasında başta Akritas kod adı ile tanınan dönemin İçişleri Bakanı Polikarpos Yorgacis, Devlet Başkanı III. Makarios ve Kıbrıs Temsilciler Meclisi Başkanı Glafkos Klerides gibi isimler de yer almaktaydı.

(Yazar Şair Talat Ürer Arşivi)

"Kanlı Noel"

Kanlı Noel, 20 Aralık 1963'ü 21 Aralık'a bağlayan gece Kıbrıs adasında Kıbrıs Rumlarının Kıbrıs Türklerine karşı başlattığı saldırılar olarak tarihe geçmiştir.

(Yazar Şair Talat Ürer Arşivi)

Çarşamba 25
Hürriyet
8
AYDOGAN ONOL Kıbrıs'tan Bildiriyor:
Orgeneral Sunay: "Sinirlerimiz çok gerginleşti„ dedi
Grivas yine sahnede
TÜRK MAHALLELERİ İŞGAL EDİLDİ
Ankara'da:
Meclis Kıbrıs'a bir tahkik heyeti yolluyor
Gecekı çarpışmalar edilemedi. Sabah

24
Hürriyet
8
Çarpışmaları takip eden AYDOGAN ONOL bildiriyor:
KIBRIS'TAKİ ÇARPIŞMALAR BİR İÇ HARB HALİNİ ALIYOR
İki taraf da sokaklarda barikatlar kuruyor-Türk Hastaneleri yaralılarla dolu - Kan sıkıntısı var

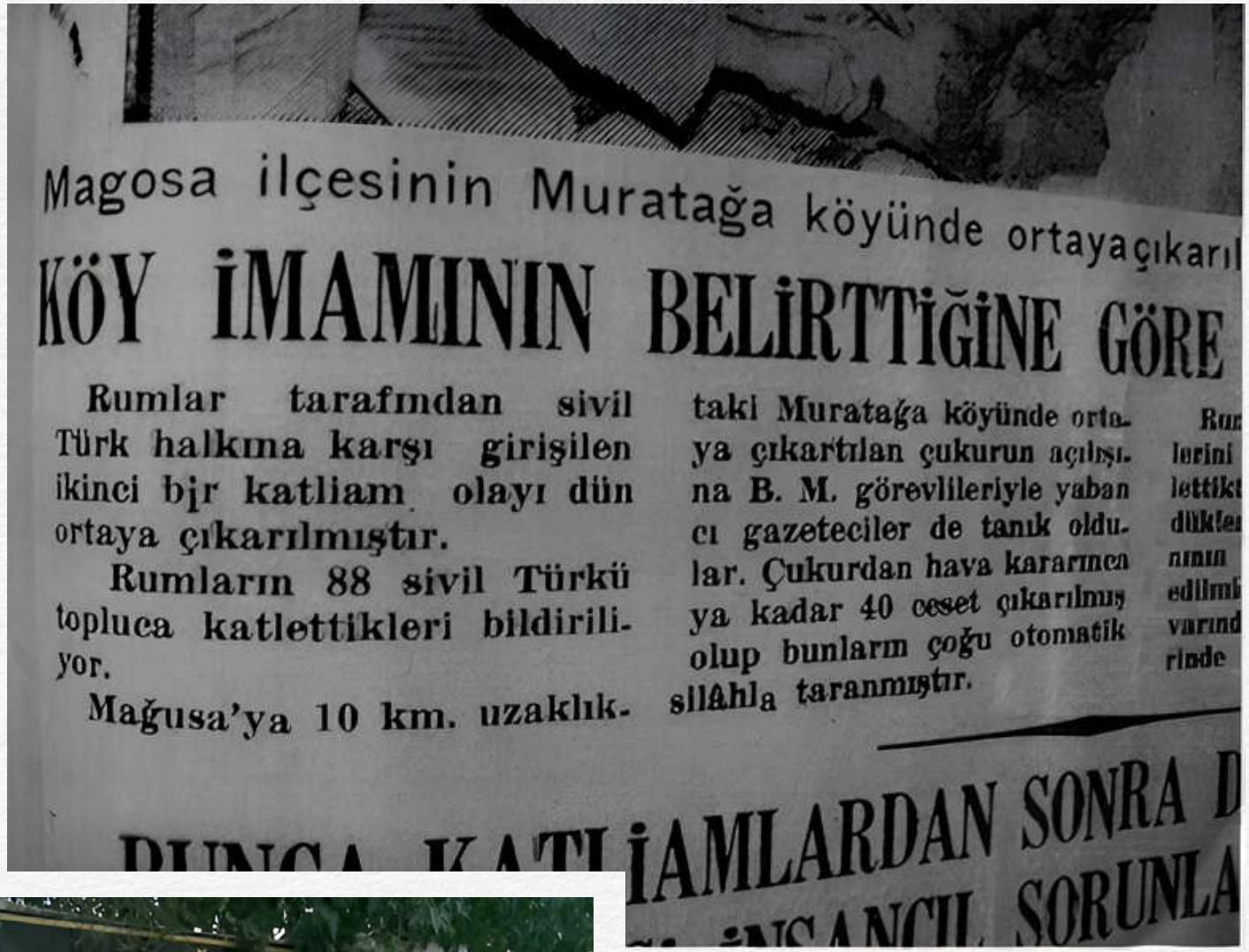
Kanlı Noel Türk ve Dünya kamuoyunda büyük üzüntü uyandırdı.

24 Aralık günü Nikos Sampson 60 kişilik birliğiyle Küçük Kaymaklı'ya saldırdı. Sampson'un hedefi Küçük Kaymaklı'nın tamamen Türklerden arındırılmasıydı. Sampson, Türk mevzilerini düşürerek ilerlese de bu istediği hızda değildi. Bu nedenle Akritas örgütü dışında yer alan, Renos Kiriakidis komutasındaki silahlı grubun yardımını da alarak silah gücünü arttırıp tekrar saldırıya geçti ve Küçük Kaymaklı düştü. Saldırıda Akritas örgütünün militanları 17 Kıbrıslı Türk'ü öldürürken 500 Türk'ü esir aldı.

(Yazar Şair Talat Ürer Arşivi)

Magosa ilçesinin Muratağa köyünde ortayaçıkarıl

KÖY İMAMININ BELİRTTİĞİNE GÖRE

Rumlar tarafından sivil Türk halkına karşı girişilen ikinci bir katliam olayı dün ortaya çıkarılmıştır.

Rumların 88 sivil Türkü topluca katlettikleri bildiriliyor.

Mağusa'ya 10 km. uzaklıktaki Muratağa köyünde ortaya çıkartılan çukurun açılışına B. M. görevlileriyle yabancı gazeteciler de tanık oldular. Çukurdan hava kararınca kadar 40 ceset çıkarılmış olup bunların çoğu otomatik silâhla taranmıştır.

Rum
lerini
lettikt
dükle
nının
edilmi
varınd
rinde

...IAMLARDAN SONRA D...
...İNSANCIL SORUNLA...

Ayvasıl'da da Türklere saldırılar yapıldı. Bu saldırılar 21-22 Aralık günü gerçekleşti. Halil Sadrazam, köyde ilk önce 12 kişinin öldürüldüğünü belirtmektedir. Daha sonra öldürmeye devam ettiklerini söylemektedir. 3 Ocak 1964 tarihinde, 9 kişinin cesedi bulunup gömülmüştür. 13 Ocak 1964 tarihine kadar devam eden kazılarda toplam 21 kişinin cesedi bulunmuştur.

(Öldürülenler Lefkoşa Tekke Bahçesi'ne/ Şehitliği'ne defnedilmiştir.)

24 Aralık 1963'te Lefkoşa'nın Kumsal semtinde 11 kişi öldürülmüştür. Bunlardan 4'ü; Tabip Tuğgeneral rütbesiyle Türk Ordusu'ndan emekli olan, olay esnasındaysa 1960 anlaşmalarına göre Kıbrıs'ta görev yapan 650 kişilik Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alay Komutanlığı'nda vazifeli Binbaşı Nihat İlhan'ın ailesiydi. İlhan'ın evinin banyo küvetinde eşi Mürüvet İlhan ile çocukları Murat, Kutsi ve Hakan; ölmüş vaziyette bulunmuştur. Baskının yapıldığı ev daha sonra Barbarlık Müzesi adıyla ziyarete açılmıştır.

(KKTC Enformasyon Bakanlığı Arşivi)

1 Ocak 1964 günü Daily Herald olayları şöyle bildirmiştir:

Türk evlerine geldiğimde dehşete düştüm. Duvarlar dışında tamamen yok olmuşlardı. Bir napalm saldırısının bile bu kadar büyük bir yıkım yaratabileceğinden şüphe etmekteyim.

(Yazar Şair Talat Ürer Arşivi)

Saldırılar Akritas Planı doğrultusunda gerçekleşti ve Türklerin adadan silinmesi hedeflendi. Olaylarda toplam 364 Kıbrıs Türk'ü Şehit olmuş, 174 Kıbrıs Rum'u ölmüştür. 1963-64 yıllarındaki çatışmalar, çeşitli aralıklarla 10 Ağustos 1964 tarihine kadar devam etse de "Kanlı Noel" adıyla tasvir edilen ilk çatışmalar; 27 Aralık 1963 tarihinde imzalanan ateşkes ve 30 Aralık 1963 tarihinde imzalanan Yeşil Hat Anlaşması'yla sonuçlandı.

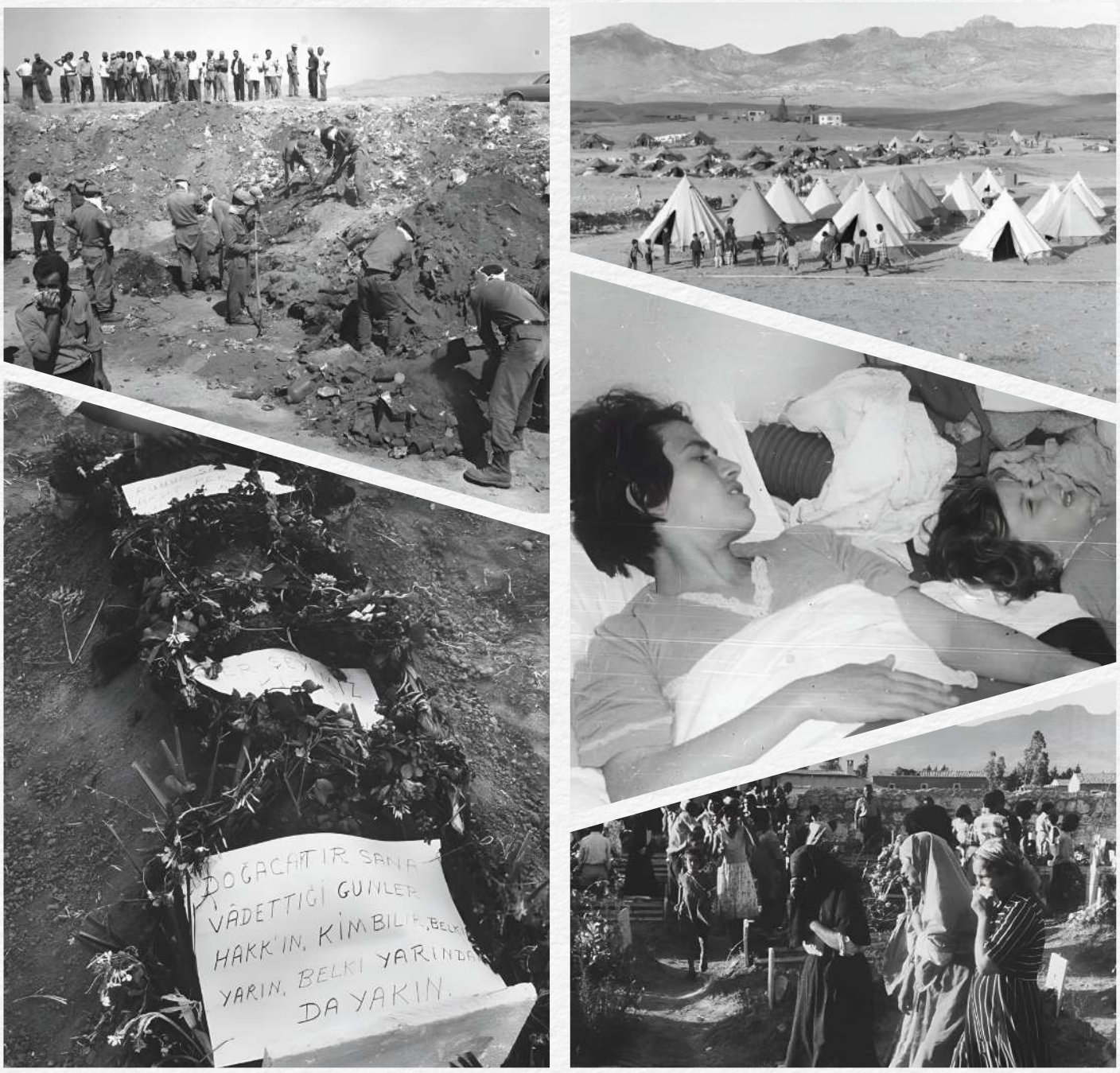

Kıbrıs'taki Birleşmiş Milletler Barış Gücü (İngilizce: United Nations Peacekeeping Force in Cyprus; Kısaltma: UNFICYP), 1964 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Kıbrıs Türkleri ile Kıbrıs Rumları arasındaki çatışmaları engellemek üzere görevlendirilmiştir. Komutanı Gyani'nin Türklere çifte standart uygulaması ise Türk halkını demokratik tepkisini göstermeye itmiştir.

(Kadir Kaba Arşivi)

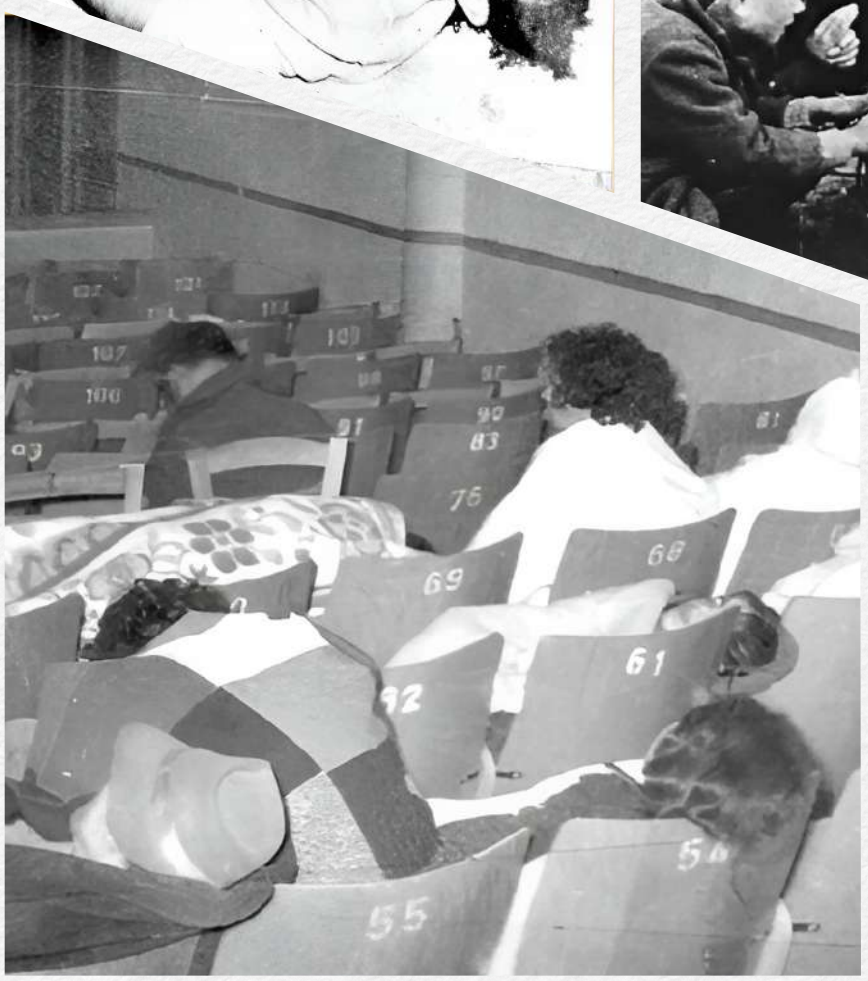

Kıbrıs Türklerine uygulanan zulüm her geçen gün artmış, köylerini evlerini terk etmek zorunda kalmışlar ve mağaralarda yaşayarak canlarını ancak göçmen merkezlerinde korumaya çalışmışladır.
(Kadir Kaba Arşivi)

Kıbrıs Türklerine uygulanan zulümün ne kadar ölçüsüz olduğunun göstergesi Şehit Pilot Cengiz Topel'in kendisine ve naaşına yapılan işkencelerdir.
(Yazar Şair Talat Ürer Arşivi)

Rumlar Bir yandan insanlık dışı işkencelerine devam ediyor, bir yandan da Türkleri Rum radyolarından bu şarkıyı yayınlayarak psikolojik olarak yıpratmaya çalışıyordu

Bekledim de Gelmedin

Bekledim de gelmedin, sevdiğimi bilmedin
Bekledim de gelmedin, sevdiğimi bilmedin
Gözyaşımı silmedin, hiç mi beni sevmedin
Gözyaşımı silmedin, hiç mi beni sevmedin

Söyle söyle
Hiç mi beni sevmedin
Söyle söyle
Hiç mi beni sevmedin

Bir öpücük ver bana, yalvarıyorum sana
Bir busecik ver bana, yalvarıyorum sana
Beni kucaklasana, kollarına alsana
Beni kucaklasana, kollarına alsana

Söyle söyle
Hiç mi beni sevmedin
Söyle söyle
Hiç mi beni sevmedin

Bayrak radyosunda ve Türk radyolarında da buna karşılık şu şarkı yayınlanıyordu

Bu kadar yürekten çağırma beni
Bir gece ansızın gelebilirim
Bu kadar yürekten çağırma beni
Bir gece ansızın gelebilirim

Beni bekliyorsan, uyumamışsan
Sevinçten kapında ölebilirim
Beni bekliyorsan, uyumamışsan
Sevinçten kapında ölebilirim

Bir gece ansızın gelebilirim
Bir gece ansızın gelebilirim

Belki de hayata yeni başlarım
İçimde küllenen kor alevlenir
Bakarsın hiç gitmem, kölen olurum
Belki de seversin beni kim bilir
Bakarsın hiç gitmem, kölen olurum
Belki de seversin beni kim bilir

Bir gece ansızın gelebilirim
Bir gece ansızın gelebilirim

Kal dersen, dağlarca severim seni
Bir deniz olurum ayaklarında
Kal dersen, dağlarca severim seni
Bir deniz olurum ayaklarında

Aşk bu özleyiş bu, hiç belli olmaz
Kalbim duruverir dudaklarında
Aşk bu özleyiş bu, hiç belli olmaz
Kalbim duruverir dudaklarında

Bir gece ansızın gelebilirim
Bir gece ansızın gelebilirim

Belki de hayata yeni başlarım
İçimde küllenen kor alevlenir
Bakarsın hiç gitmem, kölen olurum
Belki de seversin beni kim bilir
Bakarsın hiç gitmem, kölen olurum
Belki de seversin beni kim bilir

Bir gece ansızın gelebilirim
Bir gece ansızın gelebilirim

Milliyet
Halk Gazetesi

BUGÜN 12 SAYFA 100 KURUŞ

YIL: 25, SAYI: 9590

16 TEMMUZ 1974

Yunan subaylarının yönetimindeki Ulusal Muhafız Gücü, beklenen komployu yaptı

KIBRIS'TA DARBE OLDU
MAKARİOS'un AKIBETİ MEÇHUL

Darbeciler, «EOKA»cı Sampson'u C. Başkanı ilân ettiler

DURUM

Millî Güvenlik Kurulu, Korutürk'ün başkanlığında toplandı

GÜNEŞ, PEKİN'DEN İLK UÇAKLA YURDA DÖNÜYOR

Yeni başkan radyoda yaptığı konuşmada «Türk toplumuyla görüşmelere devam edeceğiz ve en geç bir yıl içinde seçimlere gideceğiz» dedi

MAKARİOS'LA KENDİNİ DEVİREN NİKOS SAMPSON

Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için kurulan EOKA-B'nin liderlerinden Nikos Sampson, Yunanistan'da iktidarda bulunan cuntanın desteğiyle gerçekleştirdiği darbeyle 15 Temmuz 1974'te Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'u devirdi. Ada'daki darbe haberi Ankara'ya ulaşınca Milli Güvenlik Kurulu toplandı.

Dönemin Başbakanı Bülent Ecevit, toplantının ardından Türk Silahlı Kuvvetlerine (TSK) Kıbrıs'a müdahale ihtimaline karşı hazırlık yapılması yönünde talimat verdi.
(Kadir Kaba Arşivi)

Türkiye, Ada'ya ortak müdahalede bulunulması için garantör devletlerden İngiltere'ye Ada'ya müdahale önerdi ancak İngiltere öneriyi kabul etmedi.
(Kadir Kaba Arşivi)

Başbakan Ecevit ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ın talimatıyla Türkiye, Kıbrıslı Türklerin güvenliğini de dikkate alarak 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs Barış Harekatı'nı başlattı.

Hava indirme harekâtıyla Lefkoşa semalarında Türk paraşütçüleri görülünce "Toros" olarak bilinen Rauf Denktaş, "Yağmur gibi indiler. En mutlu günüm" diyerek arkadaşlarına sarıldı.

Milliyet
Halk Gazetesi

Kıbrıs Federal Devletinin bir parçasını oluşturacak olan

KIBRIS FEDERE TÜRK DEVLETİ KURULDU

DÜNYADA TEPKİLER

IRMAK: «KARAR, TAKSİMİ VE ENOSİS'İ ÖNLEMEK İÇİN ALINDI»

AMERİKASIZ YAPAMAYIZ!

AMERİKA SİZSİZ YAPMAZ!

Böylece Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı önlenerek Kıbrıs Türk halkının varlığı da güvence altına alındı. Harekatın başarıyla sonuçlanmasının ardından 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti kuruldu. Taraflar arasında bir yıl sonra Viyana'da BM gözetiminde Kıbrıs Türk ve Rum tarafları arasında varılan nüfus mübadele anlaşması uyarınca Rumların güneye, Türklerin de kuzeye geçmesi sonucu Ada'da iki kesim meydana geldi.

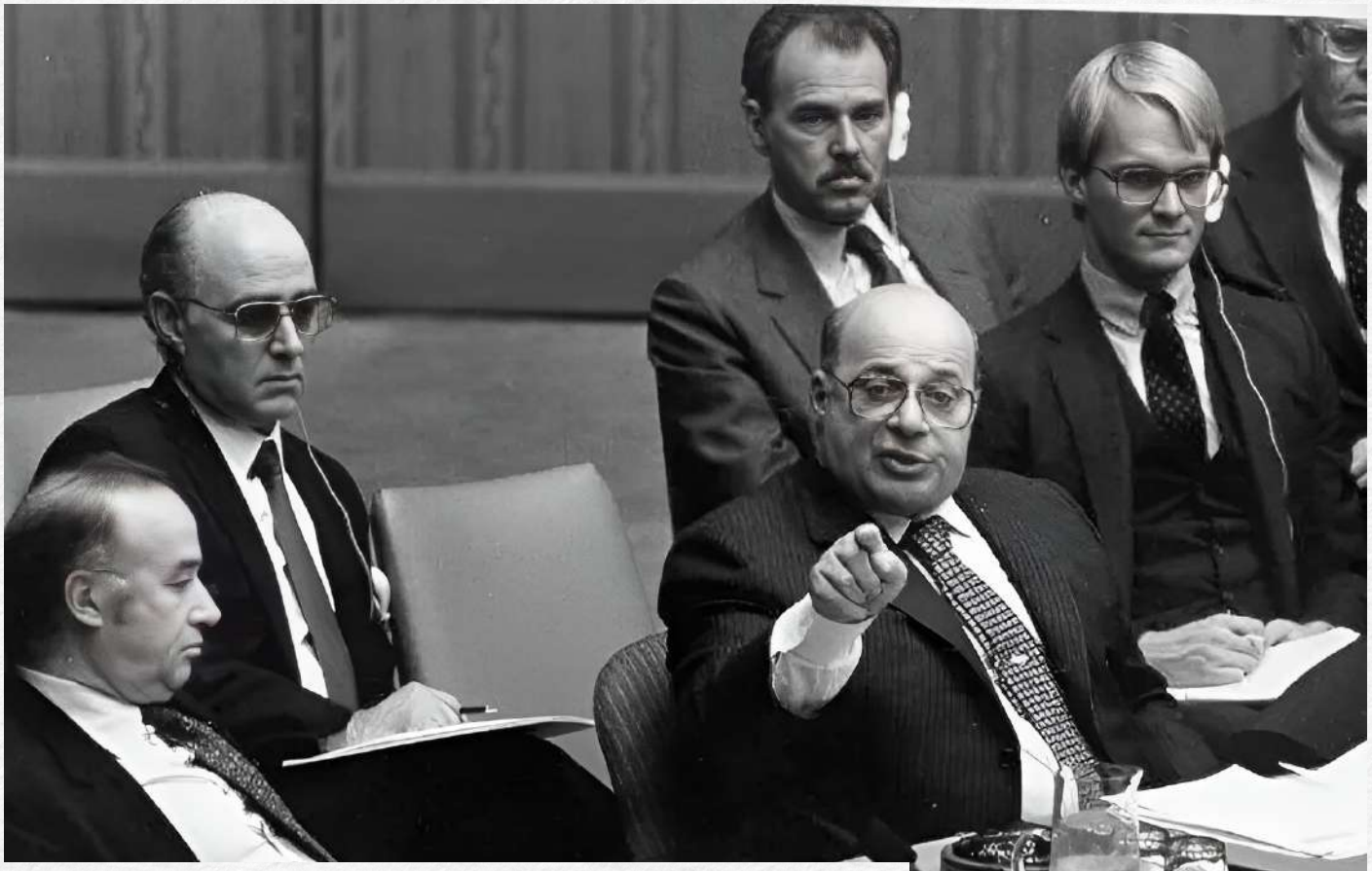

KKTC 40 yıl önce ilan edildi

Kıbrıs Türk Federe Meclisinde alınan kararla 15 Kasım 1983 tarihi, Kıbrıs Türk halkının siyasi yaşamının önemli bir dönüm noktası ve mücadelelerini devlet olgusuyla dünyaya ilan ettiği bir gün oldu.

Meclis, aynı gün düzenlediği olağanüstü oturumda KKTC'nin kuruluşunu ve bağımsızlık bildirisini oy birliğiyle onayladı. KKTC'nin kurulmasıyla Kıbrıs Türk halkının kendi kaderini tayin etme hakkı ilan edilmiş oldu.

KKTC'nin kurucu Cumhurbaşkanı ve dönemin Kıbrıs Türk Federe Devleti Başkanı Rauf Denktaş, cumhuriyetin ilan edildiği Meclis birleşiminin tamamlanmasından sonra Federe Meclis önünde toplanan halka ve öğrencilere hitaben yaptığı konuşmada, mücadelenin bitmediğini belirterek "Ne mutlu KKTC'nin Türk çocuklarına." ifadelerini kullandı.

Annan Planı Rumlara güvenilmeyeceğini bir kez daha göstermiştir. Feraset sahipleri bu dönem plana karşı çıkmıştır. Dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan, 2002'de "Annan Planı" olarak da bilinen "Kıbrıs Sorununa Kapsamlı Çözüm Temeli" belgesini ortaya koydu. Denktaş ve o zamanki Rum lideri Tasos Papadopulos, "Annan Planı" çerçevesinde çeşitli görüşmeler yaptı ve plan 24 Nisan 2004'te iki tarafta referanduma sunuldu. Rum halkının yüzde 75,83'ü planı reddederken, Kıbrıs Türk tarafı kendileri için getireceği pek çok zorluğa rağmen yüzde 64,91 çoğunlukla plana "evet" dedi. Buna rağmen referandumun hemen ardından 1 Mayıs 2004'te Rum yönetimi, Ada'daki diğer ortak yok sayılarak "Kıbrıs Cumhuriyeti" adı altında AB'ye tam üye yapıldı. KKTC'nin uluslararası izolasyonlarını kaldırmamıştır.

KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı'nın Mayıs 2015'te göreve gelmesinin ardından BM Genel Sekreterinin Kıbrıs Özel Danışmanı Espen Barth Eide'nin ara buluculuğunda "Ekonomi", "Avrupa Birliği", "Mülkiyet", "Yönetim-Güç Paylaşımı", "Toprak" ile "Güvenlik ve Garantiler " temel başlıkları altında müzakereler yeniden başladı. Bu çerçevede Kıbrıs sorununa çözüm üretmek, Ada'da kalıcı barış ve istikrarı sağlamak amacıyla yürütülen müzakereler İsviçre'nin Mont Pelerin kasabasında 7-11 Kasım 2016 ve 20-21 Kasım 2016'da iki turlu gerçekleşti.

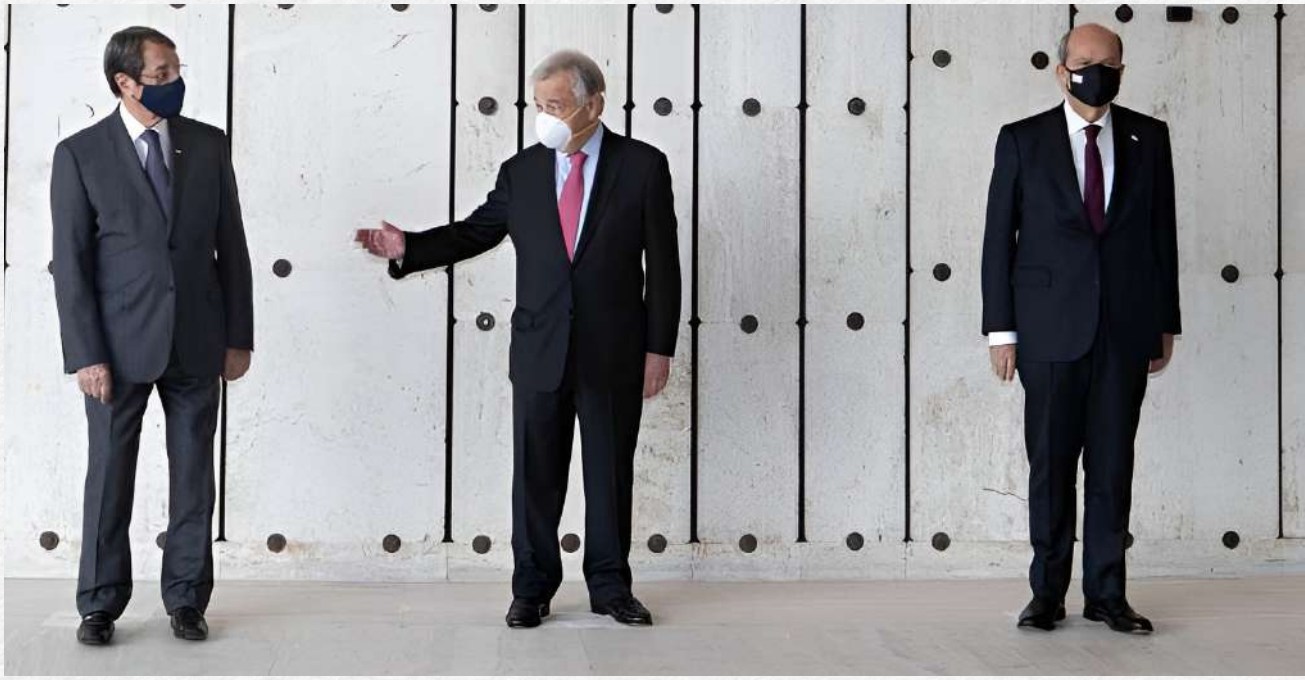

Son olarak İsviçre'nin Crans Montana kentinde 28 Haziran 2017'de tekrar başlayan ve yaklaşık 10 gün yoğun şekilde devam eden Kıbrıs Konferansı da Kıbrıs müzakerelerinde çözüme en çok yaklaşılan süreçlerden biri oldu. Garantör ülkeler Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin de katılımıyla yapılan konferansın üçüncü gününde Crans Montana'ya gelen BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, "toprak, siyasi eşitlik, mülkiyet, eşdeğer muamele ile güvenlik ve garantiler" üzerinde bir "paket anlayışı" önerisinde bulundu. İki taraf beş konu başlığında, garantör ülkeler ise güvenlik ve garantiler başlığındaki önerilerini sundu. Rum tarafı her defasında çeşitli sebeplerle içinde BM önerilerinin de bulunduğu çözüme yönelik adımları reddetti ya da kabul edilmesi mümkün olmayan ön şartlar ortaya koydu.

Kıbrıs Rum tarafının, gerek 5 başlıkta uzlaşmaya yanaşmaması gerek çözümün uygulanmasının ilk gününden itibaren Ada'da "sıfır asker - sıfır garanti" tutumunu sürdürmesi nedeniyle Guterres konferansın başarısızlıkla sonuçlandığını ilan etti. Böylelikle Türk tarafının konferanstaki yapıcı rolüne rağmen, Rum tarafının uzlaşmaz tavrı nedeniyle bir sonuca varılamadı.

Kasım 2019'da BM Genel Sekreteri Guterres ara buluculuğunda Akıncı ile Rum lideri Nikos Anastasiadis arasında üçlü gayriresmi görüşme yapılsa da Kıbrıs müzakerelerinde Crans Montana'nın ardından yeni bir gelişme olmadı.

KKTC'de 18 Ekim 2020'de gerçekleştirilen cumhurbaşkanı seçiminin ikinci turunda, Ersin Tatar, oyların yüzde 51,69'unu alarak cumhurbaşkanı seçildi. Tatar'ın seçilmesiyle Kıbrıs müzakerelerinde bir döneme girildi. Kıbrıs'ta federasyon modelinin bir umut olmaktan çıktığını savunan Tatar, egemen eşitlik temelinde kurulacak, yan yana yaşayan iki devlet modelinin görüşülmesini destekliyor. Türkiye de Crans Montana'da federasyon tezinin çöktüğünü ve başka bir seçeneğin konuşulması gerektiğini savunuyor.

Türkiye, kurulduğu günden bu yana ambargo ve izolasyonlar altında olan KKTC'yi tanıyan ve her koşulda destekleyen tek devlet oldu. KKTC'nin kuruluşuna giden yolda bir yandan tüm diplomatik kanalları zorlayan Türkiye, diğer yandan diplomasi yanıtsız kaldığında Kıbrıs Türkü'nün varlığını güvence altına almak için 1974'te Kıbrıs Barış Harekatı ile sahada varlık gösterdi. Türkiye'nin garantörlüğü, KKTC'nin kuruluş sürecine olumlu yansıyan en önemli unsurlardan biri oldu.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türk Devletleri Teşkilatı'na gözlemci üye olarak kabul edildi. Kasım 2022 tarihinde Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları 9'uncu Zirvesi, Özbekistan'ın tarihi Semerkant şehrinde gerçekleştirildi. Zirvede, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin teşkilatta gözlemci üye olması kabul edildi.

Kıbrıs Türkleri vatanlarında hür ve müreffeh yaşamayı sonuna kadar hak etmektedirler
(Güler Fedai Arşivi)

15 Kasım 2023 itibari ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 40. yaşını kutlayacakları, Türk Dünyası'nın müstesna beldesi Kıbrıs illerinden kendilerini haklı davalarında yalnız bırakmayan ve her konuda destekleyen Ana Vatan Türkiye başta olmak üzere bütün Türk yurtlarına adaletli, vicdanlı ve aklıselim insanların yaşadıkları her yere gönül dolusu selamlarını sunmaktadırlar.

(Gökhan Şengör Arşivi)

Kaynakça

- Alasya, H. F., 1939, Kıbrıs Tarihi ve Belli Başlı Antikiteleri, Lefkoşe.
- Alasya, H. F., 1987, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Tarihi, Ankara.
- Batur, N., 2007, Rauf Denktaş – Yeniden Yaşasaydım, Doğan Kitap.
- Denktaş, R. R., 1997, "Kıbrıs Meselesinde Son Gelişmeler", Yeni Türkiye, sayı.:16, Temmuz-Ağustos.
- Eroğlu, H., Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini Yaratan Tarihi Süreç ve Son Gelişmeler, ATO, Ankara.
- Gazioğlu, A., 1996, Enosis Çemberinde Türkler, İstanbul.
- Gökdemir, A. E., 2002, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti", TSAD, Nisan.
- Güvenlik Kuvvetleri Dergisi, Mart-Mayıs 2021, S. 128
- Hakeri, B. H., 1993, Başlangıcından 1878'e Dek Kıbrıs Tarihi, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.
- https://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi_-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa
- İslam Ansiklopedisi Canpolat Bey maddesi.
- İslam Ansiklopedisi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti maddesi.
- Maden, R., 2014, Dr. Fazıl Küçük ve Kıbrıs, Tarihçi Kitabevi, İstanbul.
- Olaylarla Türk Dış Politikası, 1990, Komisyon, Alkım yay. , Ankara.
- Şahin, K., 2012, Kod Adı: "Toros" MilleteAdanmış Bir Ömür Rauf Raif Denktaş, Berikan Matbbacılık, Ankara.
- Ürer, T., 2003, Kıbrıs'ın Tarihçesi, ATO Yayınları
- Yavuzalp, E., 1993, Kıbrıs Yangınında Büyükelçilik, Ankara.